

Suomen Vaunuhistoriallinen Seura
Vagnshistoriska Sällskapet i Finland

Lillajul i Milavida

Sällskapets lillajul firades i Tammerfors i en strålande miljö i Musépalatset Milavida. Det var ett nöje att konstatera hur uppmaningen att klä sig i hatt eller mössa hade inspirerat både inbjudna gäster och medlemmar. Den överlägset mest originella och säkert också den äldsta huvudbonaden bar Tammerfors muséernas musévärd Kim Karvinen. Han var klädd i en medeltida soldats hjälm.

Efter välkomstglöggen och skattmästarens välkomstord var det dags att presentera deltagarna och i samband med presentationen begärdes man att berätta historien om hatten eller mössan. Till exempel berättade Kim Karvinen att hjälmen inte är från muséets arkiv utan från hans egna samlingar. Hjälmen har kommit till honom från hans moster, som reste en hel del runt jorden och samlade alla sorters huvudboningar från alla sina resor. Hjälmen är inte nyproduktion utan genuint gammal.

Kim Karvinens make bar elegant en fez som bevarats i gott skick i årtionden trots att deras dotter var speciellt förtjust i den under tiderna då den engelska serien Doctor Who, där doktorn använde fez, gick på TV.

Om det hade delats ut ett pris på att vems huvud en hatt passade bäst, så skulle Emil Cedercreutz-muséets konservator Sanna Pitkäniemi-Toroska vunnit det priset. Den svarta hatten passade perfekt in i hennes hela eleganta helhet. Det var som om hon hade blivit född

med den hatten på huvudet, fast hon berättade att den var ett lopptorgsfynd.

Rita Makkonen däremot berättade att eftersom de är hästmänniskor, så går de för de mesta omkring i yllemössor och därför var hon tvungen att låna den fina hatten med fjädrar från grannen.

Maija Räihä, i sin tur, hade prövat hatten i en hatt-boutique och direkt när hon hade lagt hatten på huvudet hade hon känt att från den här hatten kunde hon inte mera avstå. Senare uppstod dock problemet att hon inte har någon vagn som passar med hatten och måste nu skaffa en ny vagn som passar hatten.

Raija Rehnberg berättade att hennes hatt är vald från hennes vän Maija Räihäs anmärkningsvärt omfattande hatt samling. Hon valde hatten på grund av den bruna färgen som symboliserar säkerhet, handfasthet o.s.v.

Markku Saari bar en brun cylinderhatt, som han har som tjänstehatt när han skjutsar folk. Om hattens bakgrund kunde han berätta att den använts tidigare av skådespelare på teaterscen.

Reijo Kuhakoski hade en svart cylinderhatt med sorgeband och sorgerosett. Han berättade kort och gripande att han inte vill lägga hatten på huvudet på grund av att han har begravt sin vän i den här hatten.

Matti Makkonen bar en brun filthatt med kanter ursprungligen skaffad för skjutsningar. Hatten har med tiden blivit så pass bekant och känns så bra på huvudet att han använder den nu och då, även under andra tillfällen.

Jocce Jönsson påminde om vikten av dokumentation av historiska föremål och berättade att han har lite modifierat sin dokumentation av droskkuskens hatt och läste historien: *"Det här är ett arvsting eller kanske snarare ett förskottsarv. Den har hört till Helsingfors sista droskkusk. Hatten har alltså gått gatorna i Helsingfors upp och ner, och sett människornas, glädje, sorg, skratt, gråt och kräkningar. Ordet droska kommer från det ryska ordet drozjkij och betyder hyrd skjuts. I det finska språket har man kallat droskor för vossikka, isvossikka och issikka. Det fanns till exempel i Åbo stad vid slutet av 1800-talet mer än 150 för persontransporter inriktade droskor. Min fars farfar Hans Jönsson Wallin hörde till den här gruppen. Åbo Tidskrift publicerade den 10.4 1884: död i Åbo den svenske undersåten*

kusken Hans Jönsson Wallin. Uppmärksamma att det aktningsfulla yrket är nämnt. Den här hatten i sin tur har alltså tillhört Helsingfors sista droskkusk och tjänstegjorde som hans sista tjänstehatt. Han hade haft också andra droskhattar, men som ni här mitt emot kan se, så har han en skarp skalle och därför måste han skaffa nya tjänstehattar nu och då. Hattarna gjordes i Helsingfors på Norra Esplanaden 35 i E. R. Wahlmans hattaffär. Det fanns inga färdiga på hyllan utan de gjordes på beställning. Elis Robert Wahlman hade grundat hattaffären i Viborg 1901. Han hade fått sin utbildning av sin far John Wahlman som hade grundat hattaffär i Helsingfors redan 1883. Elis ville emellertid bli självständig och därför grundade han en egen affär i Viborg. E. R. Wahlmans hattaffär har fått åtskilliga guldmedaljer och erkännande från utställningar och mässor för god kvalitet. E. R. Wahlmans hattaffär fungerar fortfarande i Helsingfors på Sofiagatan och inriktar sig nu främst på att sälja och framställa doktorshattar och studentmössor. När den här hatten beställdes hade hattaffären redan slutat att framställa av den här sortens hattar, men de gick med på att ännu en gång framställa – den här enda. Hatten är alltså Helsingfors sista droskkuskus sista tjänstehatt och den ärorika hattaffärens sista droskkuskhatt.”

Efter presentationerna av hattarna och mössorna kupongröstades den bästa hatten och den bästa historien. Reijo Kuhakoskis cylinderhatt med sorgebånd och hans korta, men gripande historia vann överlägset. Sällskapetets skattmästare överräckte åt Reijo Kuhakoski som erkänsla för segern en flaska julglögg. Markku Saari i sin tur fick körhandskar för sin insats i sällskapetets pensionärsåk.

Markku Saari belönades med körhandskar för sin insats i pensionärsåket.

För pensionärerna hade det varit en oförglömlig upplevelse att åka häst och fin vagn mitt i Tammerfors.

Efter den välsmakande och ytterst goda måltiden och före efterrätten inspirerades Raija Rehnberg av den goda stämningen att sjunga på svenska i solo G. Wennerbergs visa *Här är gudagott att vara...* Ett fullt program med god stämning orsakade dock att när de första redan höll på att bryta upp märkte man att inte en enda julsång sjungits, fast man delat

ut sångtexter på bordet. Då beslöt man att det ännu sjungs Kulkuset, kulkuset tillsammans. Det gick så bra att alla blev förvånade och det skulle sannerligen finnas ingredienser att grunda en sångkör av det här gänget. Sällskapetets lillajulfest kunde inte ha avslutats i en mera stämningsfull atmosfär.

Till sist fick deltagarna med sig en julpåse som innehöll författaren och poeten Hilja Mörsäris dikt-samling *Menneet meissä* med den svenska översättningen av Bo Carpelan *I minnet*.

Musépalatset Milavida.